(יח) אוֹ שְׁנַיִם בַּחִיצוֹנָה וְעֵרְבוּ, (יט) אֵין הַיָּחִיד שֶׁבַּפְּנִימִית אוֹסֵר עַל הַחִיצוֹנָה. הַגָּהּ: וְהוּא הַדִּין (כ) רַבִּים שֶׁהֵם כְּיָחִיד וְאֵינָן צְרִיכִין לְעָרֵב, כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן ש״ע (סעיפים ה-ו) (המגיד פרק ד׳ (ס״ט)): ה לשלש חֲצֵרוֹת זוֹ לִפְנִים מִזּוֹ וְיָחִיד בְּכָל אַחַת, אַף עַל פִּי שֶׁרַבִּים דּוֹרְסִים בַּחִיצוֹנָה אֵינָם אוֹסְרִים שֶׁכָּל אַחַת מֻתֶּרֶת בִּמְקוֹמָהּ. וְאִם הָיוּ שְׁנַיִם בַּפְּנִימִית וְלֹא עֵרְבוּ, הֲרֵי הֵם אוֹסְרִים עַל הַיְּחִידִים שֶׁבָּאֶמְצָעִית וְשֶׁבַּחִיצוֹנָה. זֶה הַכְּלָל, רֶגֶל הָאֲסוּרָה בִּמְקוֹמָהּ אוֹסֶרֶת שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָהּ, וְרֶגֶל הַמֻּתֶּרֶת אֵינָהּ אוֹסֶרֶת שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָהּ:

ל שָׁם בַּגְּמָרָא (עה:) וְכִשְׁמוּאֵל. הָרִי״ף (כג:) וְהָרֹא״ש (פ״ו ס׳ כא) וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין (הכ״ג).

שעט דִּינֵי חֲצֵרוֹת וּבָתִּים בֵּינֵיהֶם. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א אשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת וּשְׁלֹשָׁה בָּתִּים בֵּינֵיהֶם (א) פְּתוּחִים זֶה לָזֶה וְרוֹצִים לְעָרֵב יַחַד, חָצֵר זֶה בָּא דֶּרֶךְ בַּיִת שֶׁאָצְלוֹ וְנוֹתֵן עֵרוּבוֹ (ס׳) בַּבַּיִת שֶׁבָּאֶמְצַע וְכֵן עוֹשֶׂה הַשְּׁנִיָּה, (ב) וּמֻתָּרִים בִּשְׁלָשְׁתָּן, שֶׁכָּל בַּיִת שֶׁאֵצֶל הֶחָצֵר (ג) חָשׁוּב לוֹ כְּבֵית שַׁעַר וְאֵין צָרִיךְ לִתֵּן פַּת, וְהָאֶמְצָעִי הוּא בַּיִת שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ עֵרוּב (ד) וְאֵין צָרִיךְ לִתֵּן פַּת: ב בשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת וּשְׁנֵי בָתִּים בֵּינֵיהֶם וְלֹא עֵרְבוּ יַחַד אֶלָּא כָּל אַחַת לְעַצְמָהּ, וּבָא בֶּן חָצֵר זֶה דֶּרֶךְ בַּיִת שֶׁאָצְלוֹ וְהִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בַּבַּיִת שֶׁאֵצֶל הַשֵּׁנִי, וְכֵן עָשָׂה הַשֵּׁנִי שֶׁגַּם הוּא הִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בַּבַּיִת הַסָּמוּךְ לֶחָצֵר הָאַחֶרֶת, לֹא קָנוּ עֵרוּב, שֶׁכָּל אֶחָד הִנִּיחַ עֵרוּב בְּבֵית שַׁעַר שֶׁל חָצֵר אַחֶרֶת:

א גְּמָרָא עֵרוּבִין ע״ה (ע״ב). ב שָׁם ע״ו (ע״א) בַּעֲיָא וְנִפְשְׁטָא.

שפ דִּינֵי בִּטּוּל רְשׁוּת. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א אאֶחָד מִבְּנֵי הֶחָצֵר (א) שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עֵרַב עִם הָאֲחֵרִים, (ב) אוֹסֵר עֲלֵיהֶם. מַה בתַּקָּנָתָם, יְבַטֵּל לָהֶם רְשׁוּתוֹ, שֶׁיֹּאמַר רְשׁוּתִי מְבֻטֶּלֶת לָכֶם אוֹ קְנוּיָה לָכֶם, (ג) גוְאֵין צָרִיךְ לִקְנוֹת בְּקִנְיַן סוּדָר. דוְיָכוֹל לְבַטֵּל * אַף

א מִשְׁנָה עֵרוּבִין ס״ט (ע״ב). ב שָׁם וּבְסוֹף פֶּרֶק ב׳ (כו:). ג בְּרַיְיתָא שָׁם (סט:). ד שָׁם בַּמִּשְׁנָה וּכְבֵית הִלֵּל.

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ס׳) בַּבַּיִת. וְהַתּוֹסָפוֹת דַּף ע״ו (ע״א ד״ה אמצעי) כָּתְבוּ דַּאֲפִלּוּ נָתְנוּ הָעֵרוּב בְּאֶחָד מִבָּתִּים הַסְּמוּכִים לַחֲצֵרוֹ אוֹ בְּאֶחָד מִבָּתֵּי הֶחָצֵר, אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה בָּתִּים אֵין צְרִיכִין לִתֵּן עֵרוּב, דְּנַעֲשׂוּ כֻּלָּם בֵּית שַׁעַר לְאוֹתָהּ חָצֵר הַמּוֹלֶכֶת עֵרוּב דֶּרֶךְ עֲלֵיהֶם לְחָצֵר אַחֶרֶת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וּבְנוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָה תִּנְיָנָא סִימָן (ל׳) [ל״ט] כָּתַב גַּם כֵּן שֶׁדָּבָר זֶה פָּשׁוּט הֶתֵּרוֹ בְּרֹב יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַדָּרִים חוּץ לַחוֹמָה וּכְפָרִים שֶׁבְּתוֹךְ הַתְּחוּם בָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּקְצָתָם יֵשׁ לָהֶם מְקוֹמוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּקִנְיָן אוֹ בִּשְׂכִירוּת וְאֵין פּוֹצֶה פֶּה לְאִסּוּר, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לָצֵאת וְלָבוֹא, וְאַף דְּחָזִינַן דְּלֹא סִלְּקוּ עַצְמָם שֶׁהֲרֵי בָּאִים בְּשַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם לֹא אִכְפַּת לָן, דִּדְרִיסַת הָרֶגֶל אֵינוֹ מַפְסִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי׳ שסד סק״ג) אַף בְּמָבוֹי מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח לְסִלּוּק, וְאַף בְּרֶגֶל הָאֲסוּרָה בִּמְקוֹמָהּ יֵשׁ לְהָקֵל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמָּ״א סִימָן שצ״ב בְּהַגָּ״ה סָעִיף ו׳, אֶלָּא שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין דָּבָר זֶה בָּרוּר כָּל כָּךְ, וְעוֹד דִּלְפִי זֶה אֵינָם רַשָּׁאִים הַבָּאִים מִחוּץ לָרְחוֹב לְתוֹךְ הָרְחוֹב לְטַלְטֵל אֲפִלּוּ כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכוֹ וְאֵין יְכוֹלִים לְהַנִּיחַ טַלִּית וְסִדּוּר שֶׁלָּהֶם בְּאֶחָד הַבָּתִּים שֶׁבָּרְחוֹב וּלְטַלְטְלָם אַחַר כָּךְ מִבַּיִת הַהוּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְלָכֵן הִמְצִיא הֶתֵּר אַחַר, דְּדַוְקָא אִם הָיוּ יְכוֹלִים לְעָרֵב עִמָּהֶם וְלֹא עֵרְבוּ אוֹסְרִים, אֲבָל אִם לֹא הָיָה יְכֹלֶת בְּיָדָם לְעָרֵב לֹא אָסְרוּ אַהֲדָדֵי, וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָּ״א בְּעֵרוּבִין דַּף נ״ט (ע״ב ד״ה ותירץ), וְלָכֵן לֹא מִבַּעְיָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֶחָד מִבְּנֵי חֲצֵרְךָ וְלֹא יִתֵּן חֵלֶק בָּעֵרוּב: ד (יח) אוֹ שְׁנַיִם בַּחִיצוֹנָה וְעֵרְבוּ. הַיְנוּ אוֹתָם הַשְּׁנַיִם לְבַד אֲבָל לֹא עִם הַפְּנִימִית. וְאַשְׁמוּעִינַן בָּזֶה, דְּלֹא תֵּימָא דְּגָזְרִינַן מִשּׁוּם (ד) שֶׁיִּסְבְּרוּ שֶׁיֵּשׁ שְׁנַיִם בַּפְּנִימִית כְּמוֹ בַּחִיצוֹנָה, וְנָבֹא לְהַתִּיר גַּם בָּזֶה, וְהָתָם בְּוַדַּאי אָסוּר מִדִּינָא דְּהָוֵי רֶגֶל הָאֲסוּרָה בִּמְקוֹמָהּ: (יט) אֵין הַיָּחִיד שֶׁבַּפְּנִימִית וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף שֶׁלֹּא עֵרְבוּ יַחַד, דְּרֶגֶל הַמֻּתֶּרֶת בִּמְקוֹמָהּ אֵינָהּ אוֹסֶרֶת שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָהּ: (כ) רַבִּים שֶׁהֵם כְּיָחִיד. הַיְנוּ שֶׁהָיוּ בַּפְּנִימִית הָאָב עִם בָּנָיו שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ פְּרָס וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ש״ע:

א (א) פְּתוּחִים זֶה לָזֶה. וְהֵם גַּם כֵּן פְּתוּחִים לַחֲצֵרוֹת שֶׁאָצְלָן, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא אִם בַּיִת אֶחָד אֵינוֹ נוֹתֵן חֵלֶק בָּעֵרוּב הוּא בְּעַצְמוֹ אָסוּר לְטַלְטֵל וְגַם אוֹסֵר עַל בְּנֵי הֶחָצֵר, הָכָא יְצַיֵּר שֶׁשּׁוּם אֶחָד מֵהַשְּׁלֹשָׁה לֹא יִתְּנוּ חֵלֶק בָּעֵרוּב וַאֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּרִים הַכֹּל לְטַלְטֵל, כְּגוֹן אִם יִתְּנוּ בַּעֲלֵי שְׁתֵּי הַחֲצֵרוֹת אֶת עֵרוּבָן בַּבַּיִת הָאֶמְצָעִי, וּמִטַּעַם שֶׁמְּסַיֵּם: (ב) וּמֻתָּרִים בִּשְׁלָשְׁתָּן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁהֵם מֻתָּרִים לְטַלְטֵל בְּאוֹתָן הַבָּתִּים, וְהַבָּתִּים בָּהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתְנוּ חֵלֶק בָּעֵרוּב: (ג) חָשׁוּב לוֹ כְּבֵית שַׁעַר. אַחֲרֵי שֶׁבְּנֵי הֶחָצֵר (ס׳) מוֹלִיכִין עֵרוּבָן דֶּרֶךְ עָלֶיהָ לָאֶמְצָעִית. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (ג) דְּהוּא הַדִּין אִם נָתְנוּ שְׁנֵיהֶם הָעֵרוּב בְּאֶחָד מִבָּתִּים הַסְּמוּכִים לַחֲצֵרוֹת אוֹ בְּאֶחָד מִשְּׁאָר בָּתִּים שֶׁבִּשְׁתֵּי הַחֲצֵרוֹת, אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה בָּתִּים אֵין צְרִיכִין לִתֵּן עֵרוּב, דְּנַעֲשׂוּ כֻּלָּם בֵּית שַׁעַר לְאוֹתָהּ חָצֵר (ג) כַּיָּן שֶׁעוֹבְרִים דֶּרֶךְ עֲלֵיהֶם לְהַנִּיחַ הָעֵרוּב בָּהּ: (ד) וְאֵין צָרִיךְ לִתֵּן פַּת. כַּמְבֹאָר בְּסִימָן שס״ו סָעִיף ג׳:

א (א) שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עֵרַב. נָקַט שֶׁשָּׁכַח לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִלּוּ בִּכְהַאי גַּוְנָא אוֹסֵר כְּשֶׁלֹּא בִּטֵּל, אֲבָל הוּא הַדִּין (ס׳) דַּאֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵזִיד וְלֹא עֵרַב מְהַנֵּי בִּטּוּל: (ב) אוֹסֵר עֲלֵיהֶם. לְטַלְטֵל מִבָּתֵּיהֶם לֶחָצֵר: (ג) וְאֵין צָרִיךְ לִקְנוֹת בְּקִנְיַן סוּדָר. דְּהוּא רַק (ג) סִלּוּק רְשׁוּתָא בְּעָלְמָא שֶׁמְּסַלֵּק

בַּאוּר הֲלָכָה

דִּבְרֵי הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה ודע), וְדַעְתּוֹ דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ גֻּמָּא בֶּחָצֵר חֶיְישִׁינַן שֶׁיּוֹצִיא כְּלִי עִם שׁוֹפְכִין לְשָׁם, וְהַבִּיא רְאָיָה לָזֶה מִדִּבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד (פ״ד הכ״ז), וְרַבִּים מֵהָאַחֲרוֹנִים דָּחוּ רְאָיָתוֹ [הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ג) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) וַעֲצֵי אַלְמֻגִּים (סק״ג), דְּהָרַב הַמַּגִּיד לֹא קָאֵי רַק אֵרֵישָׁא דְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם, וְלֹא אַסֵּיפָא], וּבְלָאו הָכִי כֻּמָּה רִאשׁוֹנִים כָּתְבוּ כְּרַשִׁ״י (פח. ד״ה דיוטאות) דְּמַיְירֵי בְּחָצֵר שֶׁהִיא פְּחוּתָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, הָרַשְׁבָּ״א (שם) וְהָרִיטְבָּ״א (שם) וְהָאוֹר זָרוּעַ (סי׳ קצד). וְעַיֵּן עוֹד בַּעֲצֵי אַלְמֻגִּים דְּהוּא הַדִּין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים שֶׁאֵין צְרִיכִין לְעוּקָא וְכַנַּ״ל בְּסִימָן שנ״ז (ס״א), אֲפִלּוּ בִּפְחוּתָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת יִהְיֶה הַדִּין דִּשְׁנֵיהֶם מֻתָּרִים:

א * אַף מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג). וְאַף עַל גַּב דְּנֶאֱסַר לְמִקְצָת שַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם מְהַנֵּי בִּטּוּל כִּדְאִיתָא בִּבְרַיְיתָא (ס״ט) [ע׳] עַמּוּד ב׳ דִּלְעִנְיַן בִּטּוּל רְשׁוּת לֹא מַשְׁגְּחִינַן בְּמַה דְּנֶאֱסַר בִּתְחִלַּת שַׁבָּת:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (ד) תּוֹסָפוֹת (עה: ד״ה ואני):

א (ס׳) וַאֲפִלּוּ אִם כָּל יְמוֹת הַחוֹל אֵין לָהֶם רְשׁוּת לַעֲבֹר דֶּרֶךְ הַבָּתִּים, אֲפִלּוּ הָכִי כַּיָּן שֶׁהִנִּיחוּ אֶת הָעֵרוּב בַּבַּיִת הָאֶמְצָעִי עַל כָּרְחָךְ נִתְרַצּוּ הַבָּתִּים שֶׁמִּשְׁנֵי הַצְּדָדִין לַעֲבֹר דֶּרֶךְ עֲלֵיהֶן בְּשַׁבָּת כְּשֶׁיִּרְצוּ לֶאֱכֹל הָעֵרוּב, וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (עו. ד״ה אמצעי): (ג) זֶה הַטַּעַם עַל צִיּוּר הַשֵּׁנִי, וּבַצִּיּוּר הָרִאשׁוֹן שֶׁהִנִּיחוּ הָעֵרוּב בַּבַּיִת הַסָּמוּךְ לֶחָצֵר, הַטַּעַם דְּאוֹתָן שְׁנֵי בָּתִּים פְּטוּרִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם בֵּית שַׁעַר לְאוֹתוֹ בַּיִת, וְהַבַּיִת שֶׁמֻּנָּח בּוֹ הָעֵרוּב פָּטוּר גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

א (ס׳) דְּהָא בִּטּוּל מְהַנֵּי אַף מִבְּעוֹד יוֹם וְיֵשׁ לוֹ עֲדַיִן שְׁהוּת לְעָרֵב: (ג) תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ב):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah